Eesti Kurtide Liidu tegevuste ülevaade 2020. aastal

MTÜ Eesti Kurtide Liit (edaspidi EKL) on asutatud 1922. aastal. EKL on katusorganisatsiooniks 9-le piirkondlikule kurtide ühingule ning Eesti Kurtide Noorte Organisatsioonile ja Eesti Viipekeeletõlkide Kutseühingule. Makstud üksikliikmete arv neis ühinguis jäi põhimõtteliselt püsima: 887-lt 885-le. Mõned ühingud heitsid maksejõuetud liikmed ridadest välja. Kurtide koguarv Eestis on ca 1500 inimest ja viipekeelt valdavaid ca 2000 inimest (viimastel andmetel oli välja toodud kuni 4 500 viipekeele valdajate näitajat).

Eesti Kurtide Liidu tööd korraldab juhatus, mis on 7-liikmeline. Juhatuse tööd juhib juhatuse esimees. Juhatuse koosolekud toimusid 2020. aastal 2 korda aastas koroona pandeemia tõttu Zoomis. Peale seda toimusid juhatuse liikmetega regulaarsed videosillad Facebooki juhatuse privaatses grupis või muudel video platvormidel (Messenger, Whatsap, Skype) kiiret lahendamist vajavate ja/või jooksvate tööde teemal.

Kuna Eesti Kurtide Liit on mittetulunduslik liit, siis on meile andnud Eesti Puuetega Inimeste Fondi poolt sihtrahastatud projekt „Eesti Kurtide Liidu ja tema liikmesorganisatsioonide tegevuse arendamine 2020“ võimaluse läbi viia erinevaid projekte toetamaks kurtide ja viipekeelsete vaegkuuljate kaasatust tavaühiskonda.

Liidu eesmärgiks on liikmesühingute huvide kaitsmine ja esindamine, tegevuse arendamine läbi koolituste, ühisürituste, rahvusvaheliste sidemete laiendamise, ühtse eesti viipekeele ja kultuuri arendamine, koostöö edendamine avaliku, mittetulundus- ja erasektori vahel kurtide inimeste võrdsete võimaluste loomisel kohalikul ja riiklikul tasandil.

EKL tegevussuunad jaotuvad järgnevalt:

- Kurtide inimeste huvide esindamine ja kaitsmine kohalikul ja riiklikul tasandil
- Liikmesorganisatsioonide toetamine ja informatsiooni edastamine
- Eesti Kurtide Liidu keskuse ja ettevõtete haldamine
- Liikmesorganisatsioonide liikmetele suunatud erinevad projektid ja teenused

Sotsiaal- ja kultuuripoliitika kohalikul ja riiklikul tasandil

EKL on teinud tihedat koostööd Eesti Puuetega Inimeste Koja, Sotsiaalministeeriumi, Koostöökogu, Tallinna Linnavalitsuse, Eesti Rahvusringhäälingu ja Töötukassaga. Mainimata ei saa jätta ka Viipekeeletõlkide OÜ-d, Eesti Viipekeeletõlkide Kutseühingut, Eesti Kutsekoda, Euroopa Kurtide Liitu ja teisi.

Jätkuvalt on peatatud liikmelisus Maailma Kurtide Föderatsiooniga. Viimasel aastal muutis Euroopa Kurtide Liit liikmemaksu meile jõukohaseks. Koostöö nendega jätkub konstruktiivses vaimus.

Kõigepealt tuleb ära mainida, et Eesti Kurtide Liidu tegevust korraldati arengukava ja aasta tegevuskava alusel. 2019. aastast ülemaailmselt levinud koroona pandeemia ja valitsuse erakorralised piirangud pöörasid kurtide liidu tavapärase töö keerulisesse olukorda, tegevuskavas planeeritud tegevused ja üritused tuli ära jätta. Töö põhirõhk tuli üle viia meediasse ja kaugtööle. Kurtide kogukonna mobiliseerimine ja teavitamine oli väga keeruline ja aeganõudev.

Eesti Kurtide Liit ja kurtide kogukond on tänu juhatuse liikmete ühistele jõupingutustele väga tänulik vabariigi valitsusele, riigikogule, ministeeriumitele, terviseametile, et kõik otseülekanded ja videod tehti eesti viipekeeles kättesaadavaks.

EKL korraldab kurte toetavate teenuste osutamist, millede rahastamiseks esitati projekttaotlusi:

- Viipekeele tõlketeenust osutatakse tõlkekeskuste kaudu Tallinnas (2011. aastast koordineerib EKL Tallinna viipekeele tõlketeenust), Tartus, Pärnus, Viljandis ja Kuresaares. Teenust rahastavad omavalitsused.
- Nõustamisteenus Tallinnas elavatele kurtidele ja vaegkuuljatele – teenust osutab EKL ja rahastab Tallinna Linnavalitsus meie projekti alusel.
- Projekti „Viipekeele kursuse korraldamine Ida-Virumaa kurtidele ja vaegkuuljatele“ HTM-ile rahuldati, projekt viidi ellu 2020 veebruarist novembrini. Samas lõpetati „Eesti ja maailm“ ja loodusõpetuse e-sõnastiku viipevara filmimine 2020. aasta lõpuks.

Viimaste aastate projekti tulemusena valminud IT arendused viipekeelne videoportaal https://videoportaal.ead.ee ja rahvusvahelise viiplemise e-sõnastik https://sonastik.ead.ee on kurtide kogukonnale ja huvilistele kättesaadavad.

2020. aasta jooksul käsitleti EPIK-s, vabariigi riigikantselei rakkerühmas, Sotsiaalministeeriumis, Töötukassas järgmisi teemasid koolitused ja kuulmispuudega inimeste tagasitoomine tööturule, töövõime reform, ligipääsetavus kommunikatsioonile, teenustele ja haridusele jms.

EKL osaleb 2013. aasta teisest poolest Eesti Viipekeeletõlkide Kutseühingu kui kutseandja kutsekomisjonis ning jätkuvalt aktiivselt töövõimereformi rakendamise töögruppides ja ümarlaudadel.

1. märtsil 2007. a. eesti viipekeele seadustamise järgselt vajavad ülesanded olid järgmised: viipekeele sõnaraamatu koostamine nii paberkandjal kui ka videos, viipekeele õpetamise metoodika ja õppematerjalide väljatöötamine, viipekeele õpetajate koolitamine ja viipekeele keskuse loomine. Need teemad on endistviisi aktuaalsed ja ootavad lahendamist lähemate aastate jooksul.

Tähelepanu on enim suunatud toetavate teenuste arengule – viipekeele tõlketeenus ja nõustamisteenus. Nendest teenustest on 2011. aastast tõusetunud enim probleeme valmistanud viipekeele tõlketeenuse jätkuvalt vähene maht ja rahastamineTallinnas (2017. aasta teisel poolel tõstis Tallinn järsult tõlketeenuse eelarvet, loodetavasti jätkub protsess positiivses suunas), mujal väiksemates regioonides on tõlketeenuse kättesaadavus väga väike või olematu. Selles vallas tuleb rohkem tööd teha. Fookusesse tuleb teravalt tõstatada küsimus viipekeele tõlketeenuse turu teenusepakkujate paljususe lubamisest ühe või teise kohaliku omavalitsuse piires (Tartu linna näide). Samuti peame erilist tähelepanu pöörama sotsiaalnõustamise (sh tugiisiku teenuse) eraldamisele viipekeele tõlketeenuse sisust (praeguse seisuga sisaldavad Tartu ja Pärnu (ilmselt ka Kuressaare) tõlketeenused sotsiaalnõustamise osutamise kohustust või osutavad selle teenuse puudumisel sellekohast abi).

2010. – 2020. aastal on jätkuvalt päevakorras kurtide noorele kogukonnale murettekitav tõsiasi kutse-ja kõrghariduse omandamises, seda eeskätt tõlketeenuse piisavas kättesaadavuses (nn modifitseeritud „Primus“ stipendium ei lahenda seda. 2020. aastal valitseb jätkuvalt ebamäärasus ja teadmatus viipekeeletõlkide koolitamise küsimuses, kui jõustub 2020. aastal viipekeele tõlgi õppekava sulgemine. Seda teemat ja on vaja edaspidi jõuliselt fookuses hoida.

Liikmesorganisatsioonide toetamine ja informatsiooni edastamine

2019. aastal taasasutati Ida-Virumaa Kurtide Ühing ja Eesti Kurtide Liidu liikmeks võeti see ühing 50 liikmega. Ida-Virumaa Kurtide Ühingu ja liikmete nõustamine ja abistamine peatus koroona pandeemia ja vabariigi erakorraliste piirangute tõttu.

2010. aastast liikmeks vastu võetud Eesti Viipekeeletõlkide Kutseühinguga teeme konstruktiivset koostööd viipekeele arendamiseks ja tõlketeenuse kättesaadavuse parendamiseks ning kurtide eluoluks võrdsete võimaluste tagamiseks teiste kodanikega.

2020. aastal polnud kurtide liidu juhatusel võimalik koroona pandeemia tõttu liikmesühinguid külastada. Võimaluste kohaselt peeti liikmesühingute juhtidega videosillad.

2020. aasta tegevustest võime välja tuua olulisemaid punkte:

- Kurtide kogukonnale suunatud üritused:
    - Tegevuskavas planeeritud tegevused ja üritused jäeti koroona pandeemia tõttu ära, välja arvatud Eesti kurtide kogukonna emade ja laste suvepäevad, mis viidi läbi suve keskel ohutumal ajal.

- EPIK üritused:
    - Puuetega inimeste esindusorganisatsioonide juhtide ühine kohtumine EPIKojas Riigi Kinnisvara AS-i esindajatega – 09.01.
    - Riigikogu sotsiaalkomisjoni istung Eesti Rahvusringhäälingu seaduse muutmise seaduse eelnõu (122 SE) arutelu – 11.02.
    - EPIK võrgustiku üldkoosolek Webexis – 22.05.
    - EPIK suvekool, Pühajärve SPA ja Puhkekeskuses – 12. – 13.08.
    - EPIKoja Zoomi üldkoosolek Zoomis – 20.11.

- Koostöö ministeeriumidega, ametitega jt:
    - Eesti Viipekeeletõlkide Kutseühingu kutsekomisjon – 07.01.
    - Ligipääsetavuse rakkerühma teemagruppide avakohtumine SoM-is – 21.01.
    - HTM-i esindajate töökohtumine, teemaks HTM 2020. aasta tegevustoetuse kasutamise arutelu – 02.03.
    - Audiovisuaalmeedia ligipääsetavuse ekspertrühma arutelu Zoomis – 07.04.
    - Audiovisuaalmeedia ligipääsetavuse ekspertrühma arutelu Zoomis – 21.04.
    - Audiovisuaalmeedia ligipääsetavuse ekspertrühma arutelu Zoomis – 12.05.
    - Audiovisuaalmeedia ligipääsetavuse ekspertrühma arutelu Zoomis – 09.06.
    - Peaminister Jüri Ratasega töökohtumine kurtide majas – 07.08.
    - Sotsiaalministri Tanel Kiiguga töökohtumine kurtide majas – 10.08.
    - 112 teenus/kurtide teema Stenbocki majas – 25.08.
    - Häirekeskuse ja Eesti Kurtide Liidu koostöökohtumine 112-teenuse teemal – 27.10.
    - HTM-i eesti viipekeele tööarutelu – 12.11.
    - Ligipääsetavuse rakkerühma töökohtumine, teemaks ligipääsetava kommunikatsiooni kaardistamine Zoomis – 02.12.
    - Ligipääsetavuse rakkerühma töökohtumine, teemaks hädaabiteate ligipääsetavus Zoomis – 08.12.

- Muud olulised üritused:
    - Viipekeelsete videoklippide tegemise arutelu Webexis – 22.04.
    - Euroopa Kurtide Liidu liikmete konsultatsioon Zoomis – 28.05.
    - Eesti Kurtide Liidu juhatuse töökoosolek Zoomis – 29.05.
    - Euroopa Kurtide Liidu tegevdirektori töökoosolek Zoomis – 03.06.
    - Viipekeelesõnastiku töögrupi töökohtumine Zoomis – 04.06.
    - Euroopa Kurtide Liidu liikmete töökohtumine Zoomis – 07.09.
    - SKA ligipääsetavuse projektijuhi Kelly Vaabeli tutvumiskohtumine kurtide majas – 21.10.
    - Suvilanäituse tuur koos viipekeele tõlgiga Rotermanni Soolalaos (korraldaja Eesti Arhitektuurimuuseum) – 24.10.

- Euroopa Kurtide Liidu assamblee Zoomis – 12.12.
- Eesti Kurtide Liidu juhatuse töökoosolek Zoomis – 15.12.

Liidu üheks peamiseks ülesandeks on igapäevane teavitustöö sihtgrupile uute teenuste, toetuste ja muude muudatuste kohta. Kuid sihtgrupile teavitustöö tekstilisel kujul on väga raskendatud, neile on vaja edastada infot visuaalsel kujul. Oleme kättesaadavad e-posti ja personaalse kontakti teel vastamaks sihtgrupi esindajate küsimustele, mis puudutab kurtide inimeste eluolu ja kõike sellega seonduvat.
Tänu VÜF projektile kaasajastatud kodulehega http://www.ead.ee ja 20. maist 2015 ametlikult avatava videoportaaliga http://videoportaal.ead.ee saame edastada põhjalikult ja operatiivselt vajaliku info kurtide inimestele nii riiklikest, avalikest kui ka muudest teenustest, toetustest ja uudistest infopäevade ning ürituste kohta, kuid operatiivse info edastamiseks visuaalsel kujul napib meil mittepiisavalt tasustatud jõudu.

Eesti Kurtide Liidu keskuse ja ettevõtete haldamine

Viimastel aastatel on EKL ettevõtted orienteeritud rendipindade väljaüürimisele ja sellest saadavast tulust hallatakse hooneid piiratud mahus ja toetatakse EKL keskuse ülalpidamist ja tegevust. Pikemas perspektiivis ei ole selline majandamine jätkusuutlik, sest ettevõtete konkurentsivõime jätkuva nõrgenemisega võib EKL tegevus- ja eestkoostevõimekuse täielik kadumine lähimatel aastatel kõne alla tulla.

EKL oma osaühingud on jätkuvalt minetamas oma tähtsust puuetega inimestele tööandjana. Ja seda tänu kurtide avardunud hariduse- ja kutseõppe võimalustele ja avatud tööturule orienteerimisele.

Samas on avatud tööturg andnud viimasel ajal kurtidele inimestele esimesi tagasilööke – töötus on väikelinnades kui ka suurlinnades suurenenud. Selle probleemi leevendamiseks peame rohkem tähelepanu pöörama teavitustööle, koostööle Töötukassa ja vastavate instantsidega ja ameti täiend/ümberõppe võimalustele.

Kokkuvõte

Edu ja jätkusuutlikkuse mitmes valdkonnas on taganud tihe koostöö ametiasutuste ja teiste invaorganisatsioonidega – Sotsiaalministeerium, Eesti Puuetega Inimeste Koda, Eesti Töötukassa, Tallinna invakomisjon, Koostöökogu, Viipekeeletõlkide Kutseühing, kuulmispuuetega inimeste organisatsioonide ümarlaud ja ka omavalitsused.

EKL kuulub Euroopa Kurtide Liitu EUD.

Tiit Papp
Eesti Kurtide Liidu juhatuse esimees

28.06.2021